

SISTEMUL DE ASIGURARE PENTRU ACCIDENTE DE MUNCĂ ȘI BOLI PROFESIONALE DIN ROMÂNIA

Ținând cont de faptul că activitatea profesională reprezintă o treime din viața oricărui individ, este de înțeles de ce preocupările țărilor din lumea întreagă se îndreaptă către îmbunătățirea protecției și tratamentului lucrătorilor la locul de muncă, într-un mediu aflat în continuă dezvoltare și schimbare.

Creat în scopul de a fi un factor activ în realizarea unei culturi de prevenire a riscurilor profesionale, sistemul de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale a utilizat, atât din punct de vedere al cadrului legislativ, cât și al structurii organizatorice, surse de inspirație din modelele existente în țările Uniunii Europene.

Prin intermediul unor programe bilaterale sau europene am reușit să cunoaștem experiența țărilor Uniunii Europene cu tradiție în funcționarea sistemelor de asigurări privind accidentele de muncă și bolile profesionale. Această experiență a fost utilă pentru implementarea unui astfel de sistem în România.

Asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale face parte din sistemul de asigurări sociale din România și este un sistem specializat dedicat riscurilor specifice, respectiv accidentele de muncă și bolile profesionale.

În anul 2002, Parlamentul României a promovat Legea nr.346/2002 privind asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2005.

Anii 2003 și 2004 au fost utilizați pentru colectarea fondului inițial necesar funcționării sistemului, organizarea instituțională și crearea cadrului legislativ necesar punerii în aplicare a legii.

Cine suntem

Asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale face parte din sistemul de asigurări sociale, este garantată de stat și oferă prestații și servicii pentru:

- promovarea sănătății și securității în muncă și prevenirea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale;
- diminuarea și compensarea consecințelor accidentelor de muncă și a bolilor profesionale;

Activitatea în domeniul accidentelor de muncă și a bolilor profesionale este organizată la nivel de direcție generală în cadrul Casei Naționale de Pensii Publice (CNPP), cu reprezentare teritorială la nivel de județ.

De la data aderării României la Uniunea Europeană, respectiv 2007, CNPP prin Direcția Generală Accidente de Muncă și Boli Profesionale (DGAMBP), este organismul de legătură în domeniul accidentelor de muncă și bolilor profesionale, între instituțiile competente din statele membre ale Uniunii Europene și Casele teritoriale de pensii din România.

Ce asigurăm

Riscurile asigurate sunt pierderea sau diminuarea capacității de muncă și decesul ca urmare a accidentelor de muncă și a bolilor profesionale.

Fundamentarea asigurării

Principiile care ghidează sistemul de asigurare la accidente de muncă și boli profesionale sunt:

- asigurarea este obligatorie pentru toți cei care utilizează forță de muncă angajată cu contract individual de muncă;
- riscul profesional este asumat de cei ce beneficiază de rezultatul muncii prestate;
- contribuțiile diferențiate în funcție de risc sunt suportate de către angajatori;
- creșterea rolului activității de prevenire;
- solidaritatea socială;
- egalitatea de tratament între beneficiarii drepturilor de asigurare;
- asigurarea transparenței în utilizarea fondurilor;
- repartiția fondurilor în conformitate cu obligațiile ce revin sistemului de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale.

Cui ne adresăm

Asigurarea este obligatorie pentru majoritatea populației active, dar există unele categorii de persoane care se pot asigura facultativ.

Asigurarea este obligatorie pentru:

- persoanele care desfășoară activități pe baza unui contract individual de muncă, indiferent de durata acestuia, inclusiv funcționarii publici;
- persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului, precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperatiei meșteșugărești ;
- șomerii, pe toată durata efectuării practicii profesionale în cadrul cursurilor organizate potrivit legii;
- ucenicii, elevii și studenții, pe toată durata efectuării practicii profesionale;
- angajații români care prestează munca în străinătate din dispoziția angajatorilor români;
- cetățenii străini sau apatrizi care prestează munca pentru angajatori români, pe perioada în care au domiciliul sau reședința în România.

La cerere, se pot asigura:

- acționarii sau asociații;
- administratorii;
- persoane autorizate să desfășoare activități independente;
- lucrători în cadrul gospodăriilor individuale;
- agricultori, etc.

Ce avem în vedere

Obiectivele sistemului de asigurare sunt:

- prevenirea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale;
- reabilitarea medicală și socioprofesională a asiguraților, victime ale accidentelor de muncă și ale bolilor profesionale, precum și recuperarea capacității de muncă a acestora;
- acordarea de prestații în bani pe termen lung și scurt, sub formă de indemnizații, pensii și alte ajutoare.

Ce oferim

Sistemul de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale oferă victimelor accidentelor de muncă sau bolilor profesionale următoarele tipuri de prestații și servicii:

- Reabilitare medicală și recuperarea capacității de muncă;
- Reabilitare și reconversie profesională;
- Indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă;
- Indemnizație pentru trecerea temporară în alt loc de muncă;
- Indemnizație pentru reducerea timpului de muncă;
- Indemnizație pe durata cursurilor de calificare sau reconversie profesională;
- Compensație pentru atingerea integrității;
- Rambursare de cheltuieli;
- Despăgubire în caz de deces;
- Pensie de invaliditate și pensie de urmaș.

Prestațiile în bani acordate de sistemul de asigurare sunt indemnizații, compensații, despăgubiri în caz de deces și pensii.

Serviciile sunt acordate sub formă de prestații în natură și reprezintă reabilitarea și recuperarea medicală, precum și reabilitarea și reconversia profesională a asiguratului, victimă a unui accident de muncă sau boală profesională.

Toate aceste prestații și servicii se acordă:

- fără îndeplinirea unui stagiu de cotizare;
- oricărui asigurat care suferă un accident de muncă sau contactează o boală profesională, definite conform legii.

Prestații în natură

Având în vedere că se dorește, să se ofere victimelor accidentelor de muncă și bolilor profesionale posibilitatea de a reveni cât mai curând la locul de muncă, prestațiile acordate în acest scop sunt:

- asistență medicală de urgență la locul accidentului, în mijloacele de transport specializate și în unitățile spitalicești;
- tratament medical ambulatoriu, analize medicale și medicamente, prescrise de medic;
- servicii medicale în spitale sau în unități sanitare cu personalitate juridică, specializate pentru boli profesionale;
- tratament de recuperare a capacității de muncă în unități de specialitate;
- servicii de chirurgie reparatorie;
- cure balneoclimaterice;
- dispozitive medicale în vederea corectării și recuperării deficiențelor organice, funcționale sau fizice;
- investigații de specialitate și analize de laborator, necesare în vederea stabilirii caracterului de profesionalitate al bolilor.

Serviciile medicale sunt furnizate asiguraților de către Casele județene de sănătate și sunt decontate de Casele teritoriale de pensii, conform contractului cadru la nivel național pentru anul în curs.

Pentru cazurile de boli profesionale, Casele teritoriale de pensii decontează direct serviciile medicale cu Clinicile de boli profesionale, conform contractului încheiat între cele două părți.

În limita numărului de bilete stabilit sistemului de asigurare la accidente de muncă și boli profesionale, victima unui accident de muncă sau boală profesională beneficiază de bilet de tratament gratuit, prescris de medicul asiguratorului, în vederea recuperării capacității de muncă.

Prestații în bani

Sistemul de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale oferă asiguraților prestații în bani sub formă de:

- indemnizații;
- compensații;
- rambursări de cheltuieli;
- pensie de invaliditate.

În caz de deces moștenitorii acestora pot beneficia de:

- despăgubiri în caz de deces;
- pensii de urmaș.

În cadrul programului de reabilitare profesională, după efectuarea de investigații medicale și psihologice în vederea evaluării potențialului fizic și mental, în funcție de rezultat asigurații pot urma un curs de recalificare.

Pe durata cursurilor de calificare sau de reconversie, asigurații primesc o indemnizație în cuantum de 70%, din salariul de bază avut la data producerii accidentului de muncă sau la data declarării bolii profesionale cu condiția:

- să nu primească indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, sau
- să nu beneficieze de pensie de invaliditate.

În caz de incapacitate temporară de muncă, asiguratul primește o indemnizație în cuantum de 80% din media veniturilor salariale brute realizate în ultimele 6 luni anterioare manifestării riscului, sau 100% din media venitului lunar asigurat din ultimele 6 luni anterioare manifestării riscului în cazul urgențelor medico-chirurgicale.

Durata acestei indemnizații este de 180 zile, cu posibilitatea de prelungire cu maxim 90 zile. Plata este suportată diferențiat, respectiv primele 3 zile de incapacitate temporară de muncă fiind plătite de către angajator, iar din a 4-a zi de incapacitate, asiguratorul va prelua plata în sarcina sa.

În cazul în care, pe baza unei recomandări medicale, o persoană trebuie să-și schimbe locul de muncă, sau să-i fie redus timpul de muncă, ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, asiguratorul va plăti, pentru maxim 90 zile într-un an calendaristic, în una sau mai multe etape, diferența dintre media veniturilor salariale din ultimele 6 luni și venitul salarial brut realizat de salariat la noul loc de muncă, fără a se depăși 25% din baza de calcul.

În cazul în care victima unui accident de muncă sau a unei boli profesionale își pierde capacitatea de muncă între 20–50%, atunci are dreptul să primească compensație pentru atingerea integrității, în funcție de gravitatea prejudiciului, în limita unui plafon maxim de 12 salarii medii brute comunicate de Institutul Național de Statistică. În cazul decesului asiguratului, ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, soțul supraviețuitor, copilul, părintele sau persoana care dovedește că a suportat cheltuielile ocazionate de deces, beneficiază de o despăgubire în cuantum de 4 salarii medii brute, comunicate de Institutul Național de Statistică.

Nr. crt.	Procentul de reducere a capacității de muncă	Numarul de salarii medii brute acordate
1.	Între 20% și 25% inclusiv	2
2.	Între 25% și 30% inclusiv	4
3.	Între 30% și 35% inclusiv	6
4.	Între 35% și 40% inclusiv	8
5.	Între 40% și 45% inclusiv	10
6.	Între 45% și 50% exclusiv	12

Casele teritoriale de pensii, în baza facturilor în original și a documentelor justificative care atestă caracterul de muncă al accidentului sau, după caz, caracterul profesional al bolii, rambursează cheltuielile de transport pentru repatriere, în cazul decesului unui lucrător asigurat în sistemul de securitate socială din România.

Sistemul acordă și rambursarea unor cheltuieli efectuate pentru transportul de urgență al asiguratului de la locul accidentului, ochelari, proteze oculare, aparate acustice și dispozitive medicale implantabile prin intervenție chirurgicală.

Asigurații care au suferit un accident de muncă sau o boală profesională și care au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, beneficiază de pensie de invaliditate suportată de asigurator.

Pensia de urmaș suportată de asigurator se acordă soțului supraviețuitor dacă decesul soțului susținător s-a produs ca urmare a unui accident de muncă sau boală profesională, cu condiția ca acesta să nu realizeze venituri sau aceste venituri să fie mai mici de 35% din salariul mediu brut pe economie.

În baza certificatului de legislație aplicabilă, respectiv documentul portabil A1, lucrătorul român, asigurat în România, dar detașat de angajatorul său într-un alt stat membru al Uniunii Europene, beneficiază, în numele instituției din România, de asistență și servicii medicale, acordate de instituția de la locul de reședință sau ședere temporară.

Prevenirea o componentă dinamică

O activitate importantă a asiguratorului o reprezintă prevenirea. Dacă reabilitarea și compensarea victimelor sunt două componente pasive care acționează asupra consecințelor accidentelor de muncă și bolilor profesionale, prevenirea este componenta activă, care se focalizează asupra cauzelor producerii evenimentelor nedorite, în scopul eliminării sau diminuării factorilor de risc.

Radiografia stării de securitate și sănătate în muncă, etapă strategică în domeniul prevenirii

Prevenirea este recunoscută ca fiind singura cale pentru ameliorarea condițiilor de securitate și sănătate a lucrătorilor, precum și pentru reducerea costurilor accidentelor de muncă și a bolilor profesionale.

În cadrul CNPP, personalul dedicat sistemului de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale se mobilizează în fiecare zi pentru a rezolva favorabil această problemă umană și financiară.

Misiunea lui este de a capacita diferiții actori ai întreprinderilor pentru a acționa de o asemenea manieră încât să preia în propriile mâini securitatea și sănătatea lor, precum și a celorlalți lucrători.

Demersul personalului angrenat în sistemul de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale se bazează și pe deviza că trăim într-o societate dinamică, în care schimbările în organizații nu creează doar riscuri, ele reprezentând și o oportunitate de a îmbunătăți sistemul de securitate și sănătate în muncă.

În ultimii șase ani de funcționare, politica de prevenire a sistemului de asigurare la accidente de muncă și boli profesionale a evoluat de la simple enunțuri, la vizite programate, orientate către dialog și consiliere.

Dacă la întrebările DE CE, CU CINE și CÂND răspunsurile sunt clare, după cum urmează:

- pentru realizarea unui mediu de lucru sigur și sănătos;
- cu oricare dintre actorii implicați în prevenirea accidentelor de muncă și a bolilor profesionale;
- acum,

la întrebarea CUM există o multitudine de răspunsuri, fiecare posibil și valabil, atâta timp cât metoda aleasă are în vedere stabilirea riscurilor și a posibilelor măsuri de eliminare sau reducere a acestora.

Fără a avea pretenția că metoda radiografierii stării de securitate și sănătate propusă de CNPP și aplicată de către personalul acesteia este exhaustivă, considerăm că ea poate fi utilizată cu succes în redactarea planurilor de prevenire și protecție.

Concret, CNPP derulează activitatea de prevenire prin intermediul Caselor teritoriale de pensii, respectiv personalul specializat aflat în structura compartimentelor de accidente de muncă și boli profesionale.

Pentru asigurarea unui caracter unitar, anual se întocmește „Programul cadru de prevenire”, care stabilește cadrul general în vederea desfășurării activității de consiliere a angajatorilor în domeniul prevenirii.

În vederea stabilirii domeniilor prioritare pentru activitatea de prevenire, se realizează o analiză a statisticilor deținute de asigurător, combinând cele două elemente, respectiv gravitatea și frecvența accidentelor de muncă și a bolilor profesionale.

La nivelul Caselor teritoriale de pensii se realizează selectarea angajatorilor, în funcție de criteriul sus menționat, în vederea desfășurării vizitelor de lucru.

În etapa următoare are loc desfășurarea vizitelor de lucru, pentru stabilirea radiografiilor locurilor de muncă.

În cadrul acestei proceduri, distingem următoarele etape:

- prezentarea de către angajator (reprezentant desemnat) a activității de producție, a fluxului tehnologic al activității principale și a activităților complementare;
- completarea „Fișei de întreprindere” în baza modelului prestabilit, cu toate detaliile care caracterizează specificul activității;
- parcurgerea fluxului tehnologic cu semnalarea și detalierea zonelor cu probleme speciale și care necesită măsuri suplimentare din punct de vedere al securității și sănătății în muncă;
- identificarea locurilor de muncă unde au fost înregistrate accidente de muncă și/ sau boli profesionale;
- identificarea locurilor de muncă în care se evidențiază riscuri mari de producere a accidentelor de muncă și a bolilor profesionale;
- analiza locurilor de muncă și identificarea riscurilor care au produs accidente de muncă și boli profesionale;
- analiza locurilor de muncă și identificarea riscurilor care pot produce accidente de muncă și boli profesionale.

În baza observațiilor din timpul vizitelor se va stabili un diagnostic global al întreprinderii din punct de vedere al securității și sănătății în muncă, pe baza unei analize sub aspect tehnic și organizațional a fluxului de producție, combinată cu amplasarea locurilor de muncă, în conformitate cu prevederile legislației de securitate și sănătate în muncă în vigoare.

După etapa analizei riscurilor identificate la locurile de muncă, se vor completa tablourile de prevenire pentru fiecare dintre acestea.

Tablourile de prevenire conțin riscurile identificate la locurile de muncă, respectiv cuantificate în funcție de gravitate și frecvență, pentru fiecare operație, măsurile de prevenire existente și măsurile de prevenire propuse. În final, setul complet al tablourilor de prevenire pentru fiecare loc de muncă, constituie radiografia stării de securitate și sănătate în muncă a întreprinderii, urmând ca acestea să fie prezentate angajatorului, într-un proces de dialog și consiliere privind necesitatea implementării măsurilor de prevenire propuse.

În urma experienței câpătate și a analizei diverselor riscuri la locurile de muncă, se distinge următoarea concluzie: pentru a crea un mediu de lucru sigur, o acțiune importantă, pe care trebuie să o întreprindă fiecare angajator, este de a furniza instrucțiuni de lucru clare și detaliate pentru fiecare loc de muncă, care să descrie metoda cea mai sigură și eficientă de a realiza activitatea respectivă. În acest fel, lucrătorii vor fi mai puțin înclinați să experimenteze alte metode potențial nesigure și riscante.

Participarea dumneavoastră

Contribuția la sistemul de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale se datorează de către angajatori, și este stabilită între 0,15% - 0,85%, în funcție de riscurile profesionale, aplicată asupra veniturilor brute realizate lunar de salariați.

Aceasta se poate modifica anual, prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat și prin legea bugetului de stat, după caz.

Pentru șomerii aflați în practică profesională, contribuția de asigurare este de 1% din indemnizația de șomaj.

Persoanele care se asigură facultativ datorează o contribuție de 1% aplicată venitului lunar asigurat, indiferent de activitatea prestată.

Structura organizatorică

Activitatea sistemului de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale este coordonată de președintele CNPP și de un Consiliu Tripartit, alcătuit din 3 reprezentanți ai Guvernului, 3 reprezentanți ai sindicatelor și 3 ai angajatorilor. Conducerea executivă este asigurată de un director general, membru în Consiliul Tripartit.

Concluzii

Atât angajatorii, cât și lucrătorii, trebuie să conștientizeze că sunt pe deplin responsabili de securitatea și sănătatea în procesul de muncă, în propriul interes și în cel al familiilor lor.

Un obiectiv important al sistemului de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale îl reprezintă informarea.

Din acest punct de vedere, știind că persoanele juridice, în calitate de angajatori, sunt responsabile pentru sănătatea și siguranța lucrătorilor în timpul desfășurării activității la locul de muncă, au fost organizate vizite și seminarii, în scopul consilierii acestora în domeniul prevenirii accidentelor de muncă și a bolilor profesionale.

O bună informare a lucrătorilor și angajatorilor, dar și a victimelor accidentelor de muncă sau bolilor profesionale, privind drepturile care decurg din această asigurare, își propune să facă și prezenta revistă, în vederea prevenirii unor evenimente nefericite, dar și a recuperării capacității de muncă, a diminuării și compensării consecințelor suferite în urma acestora.

Această revistă a fost realizată de colectivul Direcției Generale
Accidente de Muncă și Boli Profesionale, din cadrul CNPP, în anul
2012, sub îndrumarea directă a doamnei Director General Dr. Ing.
Carmen Pluteanu.

Revistă difuzată gratuit.
Nu poate fi vândută sau cedată.

Casa Națională de Pensii Publice
Str. Latină nr. 8, Sector 2
București
www.cnpas.org